

Türk bira fabrikaları (Bomonti - Nektar) Türk anonim şirketinden satın alınacak fabrikalar bedelinin inhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesinden ödenmesine ve bu sermayenin arttırılmasına dair kanun lâyihası ve Gümrük ve inhisarlar ve Bütçe tencümenleri mazbataları (1/368)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayn : 6/1642

12 - IV - 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türk bira fabrikası (Bomonti - Nektar) Türk anonim şirketinden satın alınacak fabrikalar bedelinin İnhisarlar Umum Müdürlüğü mütedavil sermayesinden ödenmesi ve bu sermayenin arttırılması hakkında Gümrük ve inhisarlar vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 6 - IV - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. B. Saydam

Mucib sebebler

Çok alkollü içkiler istihlâkını azaltmak maksadile bira fiatlarında yapılan ucuzluk ve bira satış İnhisarlar idaresine devredilince satış sahasının da genişlemiş olması sürümünü arttırmış olduğundan ihtiyacı karşılamak üzere tedbirler alınması zarureti hâsıl olmuştur.

Bu ihtiyacı karşılamak için Ankara bira fabrikasına ilâveten yeni bir fabrika inşası lâzımgelmektedir. Ancak ahvali hazırda dolayısıyla yeni bir fabrika kurulması müşkülleşmiştir.

Bu sebep ve zaruretlere binaen tasfiye halindeki Türk bira fabrikaları (Bomonti - Nektar) Türk anonim şirketinin İstanbulda Feriköyde ve İzmirde bulunan müesseselerini satın alarak yeni mevsiminden evvel işletmeğe açmak ve önümüzdeki yılın istihlâk ihtiyacını karşılamak uygun görülmüştür.

Yapılan tedkikler neticesinde bu müesseselerin, mukabili tütün verilmek üzere 400 000 liraya mübayaası idare için kârlı bir iş olacağı kanaatine varılmıştır.

İnhisarlar umum müdürlüğünün içinde bulunduğumuz 1939 yılı masraf bütçesinde şimdiki kadar kullanılan tahsisata nazaran yıl sonuna kadar olacak tasarruflarla bu dört yüz bin liranın karşılanması mümkün ise de satılma işinin bitirebilmesi için bu paranın bidayeten mütedavil sermayeden ödenmesi zarureti lâyihanın 1 nci maddesinin teklifine saik olmuştur.

Bomonti fabrikaalrı biradan başka, malt hulâsası, gazoz, asit karbonik ve buz imal etmektedir. Bu işler kısmen tamamlayıcı sanayiden olduğu ve işletme maliyetini düşürmeye yarayacağı cihetle - Ankara Bira fabrikasında olduğu gibi - bunlarında imaline devam edebilmek üzere lâyihanın ikinci maddesi hazırlanmıştır.

İnhisarlar umum müdürlüğünün gördüğü işlere göre memur kadrosu ve bir malî sene içinde çıkacak masrafların karşılığı bütçe ile tesbit edilmiş olduğundan fabrikanın işlemesi için 1939 malî yılı içinde yapılacak sarfiyata müteallik muvakkat maddeler kaleme alınmıştır.

Gümrük ve inhisarlar encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Gümrük ve İnhisarlar En.

Esas No. 1/368

Karar No. 9

17 - IV - 1940

Yüksek Reisliğe

Türk bira fabrikaları (Bomonti - Nektar) Türk Anonim şirketinden satın alınacak fabrikalar bedelinin İnhisarlar umum müdürlüğü müte-davil sermayesinden ödenmesi ve bu sermayenin 1939 mali yılı bütçe tasarrufları ile kapatılması hakkında Başvekâletin 12 - IV - 1940 tarih ve 6/1642 sayılı tezkeresiyle Yüksek makamınıza sunulub tedkik ve müzakere edilmek üzere encümenimize havale buyurulan merbut kanun lâyihası, Gümrük ve inhisarlar vekilinin huzur ile görüldü:

Gümrük ve inhisarlar vekilinin verdiği izahat - ve erkama müstenid - malûmata göre çok alkollü içkilerin istihlâkını azaltmak maksadile bira fiatlarında mahsüs derecede yapılan tenzilât, ve bira satışının İnhisar idaresine devri dolayısıyla İnhisarlar teşkilâtının bulunduğu yerlere kadar bira sevk ve nakli suretile satış sahasının genişlemesi; bira istihlâkının takriben dört misli artmasını mucib olmuştur.

Ankarada mevcut bira fabrikası azamî kabiliyetile çalıştırılmış olsa dahi bu ihtiyacı karşılayamayacağı anlaşıldığından bira imalâtının ihtiyaç nisbetinde ve hemen artırılması lüzum ve zarureti baş göstermiştir.

Bu itibarla Ankara bira fabrikasına ilâveten yeni bir fabrika inşası Hükümetçe düşünülmüş ise de vaziyeti hazırda dolayısıyla bunun teğmini hem müşkil ve hem de uzun zamana mütevakkrif olmakla beraber hayli külfet ve masrafı da müstelzim bulunduğundan bu tasavvurun tahakkukuna imkân elvermemiştir. Binaenaleyh senlerdenberi işlemekte ve kurulu bir halde bulunan (Bomonti - Nektar) Türk Anonim şirketinin İstanbul ve İzmirdeki fabrika ve imlâhanelerinin mübayaası muvafık görülmüş ve yeni mevsimden evvel faaliyete geçilmesi ve önümüzdeki yıl ihtiyacının teğmini maksadile alınan bu teşebbüs encümenimizce de tasvib edilmiştir.

Mubayaa şekline gelince: Metni kanunda da tasrih edildiği veçhile İnhisarlar umum müdürlüğü fabrikalarının heyeti umumiyesini tesisat ve müstemilâtile birlikte 400 000 liraya alacak ve bu parayı 1939 yılı bütçesi tasarruflarından karşılamak üzere şimdilik müte-davil sermayeden teğmini edecek ve buna nakden değil mukabilinde tütün vermek suretile ödeyecektir.

Bu müesseselerin bu bedel ve şerait dahilinde satın alınması idare için kârlı olmakla beraber işin sürat ve sulhleti bakımından da yerinde ve maksada uygun görülmüştür.

Kanun lâyihası unvanı, metindeki hükümlere tevafuk etmek üzere «Türk bira fabrikaları (Bomonti - Nektar) Türk anonim şirketinden satın alınacak fabrikalar bedelinin ve 1939 senesine aid masraf ve ücretlerin ödenmesi usulüne dair kanun lâyihası» suretinde değiştirilmiştir.

Lâyihanın diğer maddelerinde vuzuh teğmini maksadile bazı kelime ve ibare tashihleri yapılmıştır.

Bütçe encümenince de müzakere olunmak üzere lâyihanın mezkûr encümene havalesi ricasıyla Yüksek Reisliğe sunuldu.

G. ve İ. E. Reisi	M. M.	Kâtib
Çorum	Erzurum	Diyarbakır
İ. Eker	M. H. Göle	C. Çubukçu
Çanakkale	Çorum	Çorum
Atıf Kamçıl S.	Köstekçioğlu	Ş. Baran
Denizli	Konya	Kütahya
P. A. Akça	İ. Erdal	M. Bacak
Malatya	Ordu	Seyhan
O. Taner	H. Elçi	Ş. İşcen
Sinob	Eskişehir	Kocaeli
H. Orucoğlu	İ. Özdamar	Ali Dikmen
	Yozgad	
	E. Pekel	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 65

Esas No. 1/368

20 - IV - 1940

Yüksek Reisliğe

Türk Bira fabrikaları (Bomonti - Nektar) Türk anonim şirketinden satın alınacak fabrikalar bedelinin İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesinden ödenmesi ve bu sermayenin 1939 malî yılı bütçe tasarrufları ile kapatılması hakkında Başvekâletin 12 - IV - 1940 tarih ve 6/1642 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise arzedilen kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla Maliye vekili Fuad Ağralı ve Gümrük ve İnhisarlar vekili Raif Karadenizin huzurları ile tedkik ve müzakere olundu.

Çok alkollü içkiler istihlâkını azaltmak maksadile bira fiatlarında yapılan tenzilâtın bira istihlâkını çoğaltmış ve memleketimizde mevcut Ankaradaki tek bira fabrikası imalâtının isteği karşılayamadığı görülmüş ve her ne kadar eldeki fabrikanın istihsalini arttıracak tesisatın genişlemesine de çalışılmakta ise de bununla da memleketin her yerine istenilen miktarda bira istihsaline ve gönderilebilmesine inkân elvermeyeceği anlaşılmış ve bu günkü vaziyet içinde yeni bir fabrika kurmanın kabil olmadığı da aşikâr bulunmuştur.

Bu sebepler karşısında (Bomonti - Nektar) Bira Türk anonim şirketinin alkollü içkiler imalâtının Devlet inhisarı altında bulunmasından imalâta devam edemeyeceğinden şirketi tasfiyeye karar vererek bütün mallarını paraya çevirmekte olduğundan İstanbul ve İzmirdeki fabrikalarını İnhisarlar idaresine satmak arzusunda olduğu öğrenilmiş ve her ne kadar İnhisar idaresi modern bir fabrikayı yeniden kendisi kurmayı arzu ederse de bira imalinde son senelerde esaslı ve tekâmül sayılacak yeni bir değişiklik de bulunmadığından bu şirketin fabrikalarının satın alınmasında bir mahzur olmadığı ve yeni fabrika tesisindeki imkânsızlık sayılabilecek müşkilâtle her bakımdan fayda teğmin edecek ve halkın istek ve ihtiyacı göz önüne alınca bu fabrikaların müsaid bedel ve şeraitle alınması muvafık olacağı mucib sebepler

lâyihâsile Gümrük ve İnhisarlar Encümeni mazbatasından ve Vekilin Encümende vukubulan tafsil ve izahından öğrenilmiştir.

Lâyihanın tanzimine amil olan sebepleri yerinde gören Encümen bu fabrikaların satın alınması için bedelinin ödenmesine mütedair olan lâyihayı kabule şayan bulmuş ve kararlaştırılan bedeli de yapılan fenni tedkiklere göre gerek binaları ve gerekse biradan başka soğuk hava deposu, ispiroto, asit karbonik, gazoz ve fiçri imalâthanelerini muhtevi olmasına göre uygun görmüştür.

Gümrük ve İnhisarlar Encümenince değiştirilen birinci ve ikinci madde aynen kabul edilmiş ve muvakkat maddenin tanziminde İnhisarlar idaresi tarafından tesviyesi lâzımgelen ferağ haremın meskût bırakılmış olmasından bu sene yapılacak tamir ve inşa masrafları arasında bu harem ödenmesi hakkında da Encümen bir hüküm ilâve etmiş ve iki muvakkat maddeyi de A ve B paragraflarına ayırarak bir madde halinde lâyihaya yazılmasını tensib eylemiştir.

Lâyiha, Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Bütçe En. Rs.	Rs. V.	M. M.
Kırklareli	Kastamonu	Kocaeli
<i>B. Denker</i>	<i>T. Coşkan</i>	<i>S. Yargı</i>
Kâ.		
İstanbul	Bursa	Diyarbakır
<i>F. Öymen</i>	<i>N. Ayas</i>	<i>R. Bekit</i>
Elâzığ	Giresun	İçel
<i>F. Altay</i>	<i>M. Akkaya</i>	<i>T. C. Beriker</i>
İsparta	Kayseri	Kayseri
<i>M. Ünsal</i>	<i>F. Baysal</i>	<i>S. H. Ürgüblü</i>
Kütahya	Mardin	Muğla
<i>A. Tiridoğlu</i>	<i>R. Erten</i>	<i>H. Kitabcı</i>
Seyhan	Seyhan	Sivas
<i>D. Arıkoğlu</i>	<i>N. Eldeniz</i>	<i>R. Çiner</i>
Urfa	Yozgad	Yozgad
<i>S. İşbay</i>	<i>A. Sungur</i>	<i>S. İçöz</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türk bira fabrikaları (Bomonti - Nektar) Türk anonim şirketinden satın alınacak fabrikalar bedelinin İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesinden ödenmesine ve bu sermayenin artırılmasına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — İnhisarlar umum müdürlüğünce satın alınacak tasfiye halindeki Türk bira fabrikaları (Bomonti - Nektar) Türk anonim şirketinin İstanbulda Feriköyünde ve İzmirde Halıkapınarda bulunan fabrikalarile müstemilât ve tesisatın bedeli olan dört yüz bin liranın karşılığı İnhisarlar umum müdürlüğü 1939 bütçe tasarruflarından teğmin edilmek üzere mütedavil sermayeden ödenmesine izin verilmiştir.

MADDE 2 — Birinci madde mucibince satın alınan fabrika ve müesseselerin bira imalinden başka olarak meşgul olduğu işlerden faideli görülenlerin, inhisarı tazammun etmemek üzere, yapılmasına İnhisarlar idaresince devam olunabilir.

MUVAKKAT MADDE 1 — Birinci madde gereğince satın alınacak fabrikalarda 1939 malî yılında yapılmasına lüzum görülecek inşaat, tamirat ve tesisat için muktazi masraflar ile istihdam olunacak memur, müstahdem ve işçilerin ücret ve yevmiyeleri mütedavil sermayeden ödenir.

MUVAKKAT MADDE 2 — Yukarıki maddede yazılı fabrikalarda kullanılacak memur ve müstahdemlerin 1939 malî yılı muvakkat kadroları İcra Vekilleri Heyetinin tasdikile meri olur.

Bu kadrolara yeniden tayin edilenler tayinleri tarihinden itibaren İnhisarlar idaresi memurlarının haiz oldukları haklara sahip olurlar.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

GÜMRÜK VE İNHISARLAR ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türk bira fabrikaları (Bomonti - Nektar) Türk anonim şirketinden satın alınacak fabrikalar bedelinin ve 1939 senesine aid masraf ve ücretlerin ödenmesi usulüne dair kanun lâyihası

MADDE 1 — İnhisarlar umum müdürlüğünce satın alınacak tasfiye halindeki Türk bira fabrikaları (Bomonti - Nektar) Türk anonim şirketinin İstanbulda Feriköyünde ve İzmirde Halıkapınarda bulunan fabrikalarile müstemilât ve tesisatın bedeli olan 400 000 liranın, karşılığı İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1939 yılı bütçe tasarruflarından teğmin edilmek üzere mütedavil sermayeden ödenmesine izin verilmiştir.

MADDE 2 — Birinci madde mucibince satın alınan fabrika ve müesseselerin inhisar altında imal edeceği maddelerden başka yapmakta oldukları işlerden faydalı görülenlerinin inhisarı tazammun etmemek üzere yapılmasına İnhisarlar idaresince devam olunabilir.

MUVAKKAT MADDE 1 — Birinci madde gereğince satın alınacak fabrikalarda 1939 malî yılında yapılmasına lüzum görülecek inşaat, tamirat ve tesisat için muktazi masraflar 1939 yılı bütçe tasarruflarından karşılanmak üzere mütedavil sermayeden ve istihdam olunacak memur ve müstahdemlerin ücretleri dahi bu sene için kezalik mütedavil sermayeden ödenir.

MUVAKKAT MADDE 2 — Yukarıki maddede yazılı fabrikalarda kullanılacak memur ve müstahdemlerin 1939 malî yılına aid muvakkat kadroları İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur.

Bu kadrolara yeniden tayin edilenler, tayinleri tarihinden itibaren inhisarlar idaresi memurlarının haiz oldukları haklara sahip olurlar.

MADDE 3 — Hükümetin üçüncü maddesi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türk bira fabrikaları (Bomonti - Nektar) Türk anonim şirketinden satın alınacak fabrikalar bedelinin ve 1939 senesine aid masraf ve ücretlerin ödenmesi usulüne dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Gümrük ve inhisarlar encümeninin birinci maddesi aynen

MADDE 2 — Gümrük ve inhisarlar encümeninin ikinci maddesi aynen

MUVAKKAT MADDE — A) Birinci madde mucibince satın alınacak fabrikaların ferağ harç ve sair resimlerle bu fabrikalarda 1939 mali yılında yapılmasına lüzum görülecek inşaat, tamirat ve tesisat için muktazi masraflar 1939 yılı bütçe tasarruflarından karşılanmak üzere mütedavil sermayeden ve istihdam olunacak memur ve müstahdemlerin ücretleri dahi bu sene için kezalik mütedavil sermayeden ödenir.

B) Gümrük ve inhisarlar encümeninin muvakkat ikinci maddesi aynen

MADDE 3 — Gümrük ve inhisarlar encümeninin üçüncü maddesi aynen

Hü.

MADDE 4 — Bu kanunun hükümlerini Maliye ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri icra ederler.

6 - IV - 1940

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Fethi Okyar</i>	<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.	Ti. V.	
<i>A. Çetinkaya</i>	<i>N. Topcoğlu</i>	

G. İ. E.

MADDE 4 — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye, Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

B. E.

MADDE 4 — Gmrk ve inhisarlar encmesinin drdnc maddesi aynen